VOLGNUMMER	DATUM	ORGANISATIEONDERDEEL
42-2015	31-03-2015	B&O-Ontwikkeling
CORRESPONDENTIENUMMER	**BIJLAGEN**	**STELLER**
2015-03588	1	In de Braek/06 29 54 36 00 Ghislaine.in.de.braek@ maastricht.nl

ONDERWERP RAADSVOORSTEL
Startbesluit leertraject gemeenschaps-
voorzieningen

AAN DE GEMEENTERAAD,

1. Samenvatting

De gemeente Maastricht kent op dit moment een ruim aanbod aan gemeenschapsvoorzieningen. De gemeente wil met betrokken stakeholders zoeken hoe een toekomstbestendige infrastructuur van gemeenschapsvoorzieningen er uit moet zien. En welke rol de gemeente Maastricht daarbij moet spelen. Dit moet concreet leiden tot twee beleidskaders:
- Integraal Accommodatiebeleid;
- Beleidsdocument Gemeenschapsvoorzieningen.

Om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij het nieuwe beleid zal een uitgebreid participatieproces en trainingstraject worden vormgegeven. Onderhavig startbesluit beschrijft het proces.

2. Beslispunten

Akkoord te gaan met het startbesluit.

3. Aanleiding

De gemeente Maastricht kent op dit moment een ruim aanbod aan gemeenschapsvoorzieningen. Bij sommige daarvan, zoals bij de gemeenschapshuizen en buurtbröks, levert de gemeente een financiële bijdrage aan de exploitatie. Andere ‘ruimte voor ontmoeting’ wordt door andere partijen aangeboden, bijvoorbeeld door zorg- en welzijnsinstellingen, particuliere stichtingen en commerciële verhuurders. Maastricht heeft de beschikking over een uitgebreide infrastructuur, maar het aanbod en de vraag blijken uit elkaar te lopen als gevolg van veranderingen in de samenleving.

Zo voldoen de aangeboden accommodaties niet voor alle doelgroepen aan de vraag naar ontmoetingsruimtes. Daarnaast staan veel van deze locaties onder druk als gevolg van demografische verandering, gewijzigde leefpatronen en de verruiming van het aanbod. Ook is er onvoldoende kennis van de effectiviteit van het aanbod. Innovatie en doorontwikkeling is daarom noodzakelijk; we zoeken daarbij naar concepten die vormen van ontmoeting, dagbesteding en (re)integratie combineren. Enerzijds om de gewenste beweging van individuele naar algemene voorzieningen te maken, anderzijds om die algemene voorzieningen toekomstbestendig en

Raadsvoorstel

betaalbaar te maken. Zeker nu in het kader van de drie decentralisaties de verantwoordelijkheid zo nadrukkelijk bij de gemeenten komt te liggen.

De gemeenschapsvoorzieningen zijn een belangrijk onderdeel van de nieuwe structuur van het sociale domein, en moeten er voor zorgen dat er minder beroep hoeft te worden gedaan op (duurdere) individuele voorzieningen. Gemeenschapsvoorzieningen zijn publiek toegankelijke plekken in de stad voor ontmoeting en ondersteuning, dóór, vóór en mét burgers. In de sfeer van de transformatie van het sociale domein moet het huidige aanbod tegen het licht worden gehouden. Het opbouwen van toekomstgericht aanbod aan sociaal-maatschappelijke ontmoetingsruimte kan door nieuwe vormen op te zetten, of door bestaande vormen aan te passen of uit te bouwen. Soms betekent het ook dat bestaand aanbod zal verdwijnen.

Het is belangrijk een onderverdeling te maken in de genoemde ‘ruimte voor ontmoeting’:
- Algemene voorzieningen: maatschappelijk vastgoed waar diverse vormen van sociaal-maatschappelijke functies in gehuisvest zijn. Ontmoeting is een van de kenmerken, maar kan vele vormen hebben. Voorbeelden: sportaccommodaties, gemeenschapsvoorzieningen en cultuurinstellingen.
- Gemeenschapsvoorzieningen: plekken specifiek gericht op ‘ontmoeten en ondersteunen’, en waar dat ook de kernactiviteit is. Onder gemeenschapsvoorzieningen vallen de gemeenschapshuizen, Multifunctionele accomodaties (MFA’s), buurtbröks en kinderboerderijen.

4. Relatie met bestaand beleid

In het bestuursakkoord *Wij Maastricht!* is afgesproken integraal accommodatiebeleid te voeren. Deze ambitie is uitgewerkt in een beleidsagenda maatschappelijk vastgoed, dat in november 2014 is besproken met de raadscommissie Breed Welzijn. Hoofddoel is regie te voeren en te komen tot een betere aansluiting van vraag en aanbod van maatschappelijk vastgoed. Een van de vervolgstappen is het bepalen van de strategie voor de gemeenschapsvoorzieningen in Maastricht.

Het integraal accommodatiebeleid heeft grote samenhang met de geplande actualisatie van de structuurvisie in 2016. Het centrale thema ‘ruimte voor ontmoeting’ zal ook bij de herijking van het ruimtelijk beleid een van de pijlers zijn. De discussies met de stad over het integraal accommodatiebeleid worden daarom zoveel mogelijk opgepakt in lijn met de (voorbereiding van) de actualisatie van de structuurvisie. Daarnaast wordt aangesloten bij het nieuwe beleid van de gemeente voor het sociaal domein, in het bijzonder de uitvoering jeugdzorg, de WMO/AWBZ en participatiewet (drie decentralisaties).

In het uitvoeringsbeeld gemeenschapsvoorzieningen zijn de huidige beleidskaders van de gemeente Maastricht gepresenteerd. Dat betekent overigens niet automatisch dat deze beleidskaders ook in de toekomst bepalend zullen zijn. In het participatieproces voor de gemeenschapsvoorzieningen bekijken we namelijk met open vizier of de huidige beleidskaders nog actueel zijn. De Raad is vervolgens aan zet om te concluderen of aanpassing van deze kaders gewenst is (actualisering van het beleid). Het type proces is een vorm van beleidsparticipatie die in overleg met de Raad in de volgende fase wordt uitgewerkt.

5. Gewenst beleid en mogelijke opties

Beleid

1. Beleidsdocument Integraal accommodatiebeleid
In het bestuursakkoord is afgesproken te komen tot een integraal accommodatiebeleid. Dit beschrijft de samenhang tussen de verschillende vormen van maatschappelijk vastgoed. Daarmee worden basisprincipes voor de maatschappelijke voorzieningen vastgesteld. Dat betreft niet alleen de gemeentelijke locaties, maar ook het maatschappelijk vastgoed in bezit van andere partijen.

Vragen waar in deze fase van het proces een antwoord op gevonden moet worden zijn bijvoorbeeld:
- In hoeverre zijn de huidige beleidskaders nog actueel, kijkend naar bijvoorbeeld de structuurvisie, subsidiebeleid, grond- en vastgoedbeleid en de horecanota?
- Welke rol en verantwoordelijkheid heeft de gemeente bij het beschikbaar stellen van maatschappelijke accommodaties (realisatie, beheer, exploitatie)?
- Welke gevolgen hebben maatschappelijke veranderingen voor de verschillende accommodaties in de stad?

2. Beleidsdocument gemeenschapsvoorzieningen
Een beleid voor de gemeenschapsvoorzieningen gaat meer specifiek in op de accommodaties voor ‘ontmoeting en ondersteuning’. Dit beleid moet de kaders schetsen voor een toekomstbestendige infrastructuur aan gemeenschapsvoorzieningen. Het geeft daarnaast duidelijkheid over de rol die de gemeente daarbij speelt en de wijze waarop zij initiatief uit de samenleving ondersteunt. Tijdens het traject wordt bijvoorbeeld gekeken naar het nut en de noodzaak van gemeenschapsvoorzieningen. Ook het rendement zal een rol spelen: Kan bijvoorbeeld met een eventuele investering voldoende (maatschappelijk) rendement worden gehaald? Ook eventuele risico’s worden meegenomen in de afweging.

Vragen die in het traject aan bod komen, zijn bijvoorbeeld:
- Welke doelgroepen wil je bedienen? Hoe? Met welke resultaten?
- Hoe ontwikkelen doelgroepen en activiteiten zich?
- Welke huisvesting is nodig? Op welke locaties?
- Is multifunctioneel gebruik mogelijk/wenselijk?

Om deze beleidsdocumenten te kunnen opstellen zal een participatieproces en trainingstraject worden doorlopen, om zo breed mogelijk gedragen beleidsdocumenten te kunnen maken.

Participatie

Het thema gemeenschapsvoorzieningen is een bijzonder gevoelig en politiek thema. Het is een onderwerp dat vele betrokkenen kent, en waarbij diverse disciplines bij elkaar komen. Denk daarbij in het bijzonder aan sociaal beleid, ruimtelijke ordening en burgerparticipatie. De ervaring leert dat het (spreken over) wijzigen, samenvoegen of sluiten van maatschappelijke accommodaties altijd met weerstand gepaard gaat.

Om zoveel mogelijk mensen te betrekken bij het nieuwe beleid zal een uitgebreid participatieproces worden vormgegeven. Dat bestaat uit een proces van beleidsparticipatie waarbij diverse interactieve bijeenkomsten georganiseerd worden met organisaties en burgers uit de stad. Doel van het participatietraject is breed draagvlak voor de uitgangspunten van het beleid door diverse stakeholders te betrekken.

Dit dialoogproces van beleidsparticipatie is één van de vijf leertrajecten van de bestuursopdracht Burgerparticipatie. Als referentieprojecten voor het proces wordt gekeken naar de processen van de binnenstadvisie, het nieuwe subsidiebeleid vrijwilligersorganisaties welzijn, zorg en buurtgelden en de structuurvisie.

Onderdeel van de bestuursopdracht is het instellen van een klankbordgroep. Deze groep zal bestaan uit een aantal belangrijke stakeholders, en komt op gezette tijden bij elkaar om de juiste inbreng te kunnen leveren. Dit is overigens ook een belangrijk middel voor de afstemming met de andere innovatietrajecten in het sociale domein. De klankbordgroep is betrokken bij zowel het participatieproces als het leertraject.

Vanuit de leerpunten van voornoemde referentieprocessen wordt voorgesteld om dit proces te ondersteunen met een gezamenlijk trainingstraject voor betrokken ambtenaren, college- en raadsleden van de gemeente Maastricht. Doel is gezamenlijk te reflecteren op de veranderingen, en kennis en ervaringen over de eigen rollen daarin te delen. Praktijk- en ervaringsleren staan hierin centraal. Het vormgeven van een nieuwe infrastructuur van gemeenschapsvoorzieningen betekent namelijk veel meer dan enkel het opstellen van beleidskaders. Het vraagt ook om een nieuwe manier van (samen)werken waarbij meer dan voorheen wordt aangesloten op initiatieven uit de samenleving.

De leervragen van dit leertraject zijn:
- Op welke wijze kan het proces sámen met de stakeholders worden vormgegeven en wat betekent dit voor het besluitvormingsproces van het College en de Raad?
- Welke bijdrage kan de methodiek van een dialoogproces leveren aan de ambitie van het College en de Raad om burgers meer mee te laten beslissen?

Specifiek voor de deelnemende ambtenaren zijn de volgende leerdoelen geformuleerd:
- Wat betekent deze methodiek voor mijn eigen houding en gedrag?
- Op welke wijze kan ik mijn specialistische kennis inbrengen ten behoeve van de stad?
- Hoe zorg ik dat mijn netwerk in de stad voldoende op orde is en blijft?

Het doel van de training is onder andere het besef te laten toenemen met betrekking tot de groeiende sociale complexiteit in de samenleving en de gevolgen daarvan voor de politieke besluitvorming. Daarnaast is de training bijvoorbeeld ook bedoeld om inzicht te krijgen over wat er nodig is om met grote groepen verschillende betrokkenen een basis te creëren voor een breed gedragen beleid met betrekking tot de gemeenschapsvoorzieningen. ‘Hoe kan men het beste omgaan met maatschappelijk moeilijke keuzes?’ is hierbij tevens een belangrijke vraag. De training bestaat dan ook uit een aantal dagdelen (begeleid door ervaren trainers), die nog nader moeten worden ingevuld. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan interactieve sessies met een gemengde groep personen (directeuren, beleidsadviseurs, raadsleden en collegeleden). Voor de begeleiding van het participatieproces en het trainingstraject wordt een externe partij gezocht met ruime ervaring.
Van de deelnemers aan het trainingstraject wordt verwacht dat eenieder zijn (specialistische) kennis ten behoeve van de stad inbrengt, zodat het leereffect zo optimaal mogelijk is.

Rolverdeling

Het College is verantwoordelijk voor een zorgvuldige begeleiding van de beide genoemde processen. Daarnaast dragen zij verantwoordelijkheid voor een tijdige en zorgvuldige uitwerking en aanbieding van de inhoudelijke beleidsdocumenten.

De Raad heeft de bevoegdheid om vooraf het proces en de inhoudelijke kaders vast te stellen. Daarnaast is de Raad aan zet bij besluitvorming over de beide beleidsdocumenten. Om de betrokkenheid van de Raad bij het participatieproces te borgen, wordt voorgesteld om na stap 3 in het proces een tussenrapportage te bespreken met de Raad. Aan de hand van de voortgang worden de vervolgstappen bepaald.

Aanvullend wordt in het kader van het leertraject van de Raad gevraagd deel te nemen aan de participatiemomenten. Dat bestaat enerzijds uit de discussie- en werkvormen die met de stakeholders worden georganiseerd. Anderzijds wordt van Raadsleden gevraagd deel te nemen aan het trainingstraject. Het is een gezamenlijke zoektocht om een juiste balans te vinden tussen nauwe betrokkenheid van de Raad en het op hoofdlijnen aansturen van het College.

Belangrijk aandachtspunt is de samenhang van dit leertraject met de verschillende andere transities en innovaties in het sociale domein. Onder leiding van de klankbordgroep wordt gestuurd op een aantal van deze ontwikkelingen. Daarnaast zijn Raad, college en ambtenarij in gezamenlijkheid aan zet om de sturing op het gehele domein vorm te geven. Het leertraject gemeenschapsvoorzieningen wordt hier nauw bij betrokken.

6. Duurzaamheid en gezondheid
N.v.t.

7. Personeel
N.v.t.

8. Informatie en automatisering
N.v.t.

9. (Duurzame) aanbestedingen

Het traject zal worden begeleid door een externe partij. Voor de keuze hiervan zullen de aanbestedingsregels van de gemeente Maastricht worden gevolgd. Het bureau Inkoop en Aanbesteding van de gemeente Maastricht is hierbij betrokken.

10. IBOR beheersparagraaf
N.v.t.

11. Financiën

De proceskosten (inclusief de kosten voor aanbesteding en externe begeleiding zelf) worden gedekt vanuit het budget innovatie welzijn en zorg. In de begroting van 2014 is budget gereserveerd (boekingsnummer 570564506).

12. Voorstel

Akkoord te gaan met dit startbesluit.

13. Vervolg / Planning

Het gehele leertraject (inclusief participatieproces, trainingstraject, opstellen beleidsdocumenten) beslaat een periode vanaf mei 2015 tot medio 2016. De exacte planning wordt samen met de Raad en het bureau dat het proces begeleidt opgezet. Globaal ziet de planning er als volgt uit:

1. Opstart (mei 2015): Dit onderdeel bestaat uit het formeren van een klankbordgroep met stakeholders. Deze groep stelt een plan van aanpak vast. Tevens wordt de centrale vraagstelling vastgesteld en wordt een stakeholdersanalyse gemaakt. Deze analyse wordt gemaakt aan de hand van o.a. de volgende vragen: Wie zijn de betrokkenen? Op welke schaal bewegen zij en spelen zij een rol? Hebben zij dezelfde belangen of zijn er (onoverkomelijke) verschillen?
2. Inspiratiefase m.b.t. het Integraal Accommodatiebeleid (juni tot en met augustus 2015): In deze fase wordt het interactieve proces vormgegeven, inclusief de wijze waarop de stakeholders betrokken worden.
3. Verdieping m.b.t. het Integraal Accommodatiebeleid (oktober 2015): In dit onderdeel worden de relevante thema's benoemd en richting aangegeven voor het vormen van het Integraal Accommodatiebeleid.
4. Vertaling m.b.t. het Integraal Accommodatiebeleid (oktober en november 2015): Schrijven van het Integraal Accomodatiebeleid.
5. Inspiratie en verdieping m.b.t. beleidsdocument gemeenschapsvoorzieningen (januari en februari 2016):
   Maken van een verdiepingsslag voor de gemeenschapsvoorzieningen (o.a. Welke creatieve oplossingen zijn er? Welke rollen hebben de gemeente en de bewoners? Hoe worden stakeholders betrokken?)
6. Vertaling m.b.t. het beleidsdocument gemeenschapsvoorzieningen (mei en juni 2016): Schrijven van het Integraal Accommodatiebeleid.

Na vaststelling van het startbesluit wordt gezamenlijk met de klankbordgroep en de externe ervaringsdeskundige een plan van aanpak opgesteld voor het participatieproces en het trainingstraject.

Eind 2015 wordt als eerste beleidskader het Integraal Accommodatiebeleid ter besluitvorming aan uw Raad aangeboden. Het opstellen van het beleidsdocument gemeenschapsvoorzieningen is een verdere uitwerking binnen het Integraal Accommodatiebeleid. Daarom loopt voor dit onderdeel het participatietraject door tot medio 2016. Dit moet een gedragen beleidsdocument gemeenschapsvoorzieningen opleveren. Medio 2016 wordt dit document aan uw Raad ter besluitvorming aangeboden.

Het trainingsprogramma voor ambtenaren, college- en raadsleden loopt tijdens het gehele proces door en moet het proces van beleidsparticipatie versterken.

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris, De Burgemeester,

P.J. Buijtels. O. Hoes.

14. Communicatie richting raad

Dit startbesluit is reeds met de raad besproken in de raadsronde van 31 maart 2015. Het vervolgtraject (na stap 3 van de planning) zal wederom met de raad besproken worden.

DE RAAD DER GEMEENTE MAASTRICHT,

gezien het voorstel van Burgemeester en Wethouders d.d. 31 maart 2015, organisatieonderdeel B&O-Ontwikkeling, no. 2015-03588;

gehoord de opmerkingen in de raadsronde van 31 maart 2015,

BESLUIT:

Akkoord te gaan met dit startbesluit.

Aldus besloten door de raad der gemeente Maastricht in zijn openbare vergadering van 21 april 2015.

De Griffier, De Voorzitter,

Raadsbesluit